

nereći

NIKITA STANESKU

NADIRANJE VODE

Uzverao sam se uvris, do vile.
Ovamo je upravo došao, do gole kože mokar,
prijatelj moj.
Odozdo sa jezera je došao.
Odozdo sa jezera.
Iz jezerskog bazena.

On je upravo skidao s nožnog članka
časovnik nekakav.
Veoma radostan, skidao ga je upravo sa članka.
Objašnjavao mi je:
Taj mi se časovnik okačio o članak dok sam plivao.
Pogledaj ti koliko je samo ljubak.

Držao ga je u ruci, radovao se kao i uvek
što se radovao stvarima malim i usavršenim.
Kazao mi je:
Čitavo dno jezera puno je automatskih
mehanizama;

otuda,
kazao je, gledajući me pravo u oči,
sva su jezerska bića izašla na obalu.
Više se tamo od automatskih mehanizama živeti
ne može.

Zagospodarila su dnom jezera i njegovim
unutrašnjim slojevima.
Sve što je tamo bilo riba, buba ili podvodno
bilje

na obalu je moralo da izađe.

Najbolji među njima takođe žive ovde u vili —
kazao je, netremice gledajući me,
i udarajući me gladno,
s očevitom željom za hranom,
po perajama koje sam upravo držao
što je moguće više tesno
pribijene uz krljušt.

Preklinjem te da pospeš na me još jedno vedro
vode.

Kako da ne, kazao mi je, kako da ne,
poslaću odmah lepu moju verenicu
da te lepo pokvasi,
bacajući na tebe vedro vode.
On je otišao u drugu sobu.
Ona je došla.
Brzo, zar ne želiš da vidiš sestru moju
upravo dok se kupava?

Hajde da je vidiš, kazala mi.
Hajde, dođi da je vidiš kroz pukotinu na zidu!
Da joj vidiš divno telo.

Ona na me vedro vode lije,
pukotini na zidu ja se približio.

Ali peć je bila tako vrela
da deo mi izgore krljušti
i peraje jedno opekoh.

Šta mi to radiš, povikah, što si me ovde zvala.
Šta mi to radiš, povikah, šta to sa mnom želiš?
Šta mi to radiš?

Ne zanima me sestra tvoja dok se kupava,
ne zanima me da li ima ili nema divno telo.
Ali, da, zanima te, odgovori mi, kako da te ne
zanima?!

Ta ne može biti da te ne zanima!
I u moje oči zagleda se.
U moje je oči pogled svoj uprla
s nejažljivom glađu za hranom.
Dugo u mene ona gleda
i počeo lagano, lagano, bluzu da razgrče,
a najzad, kretnjom hitrom, na haljini strže kopču.

Šta to činiš, zaurlao sam ja.
Apsolutno ništa, kazala je.

U oči mi se zagledala
s vidljivom glađu za hranom, beskrajnom glađu.
Odmah zatim, u sobu je ušao
prijatelj moj.
U levoj ruci on držaše crva.
U desnoj ruci držao je nož.

POEZIJA

MATEJU KALINESKUU

Poezija je oko koje plače
Ona je rame koje plače
oko ramena koje plače
Ona je ruka koje plače
oko ruke koja plače
Ona je stopalo koje plače
oko pete koja plače
O, prijatelji,
poezija nije suza
ona je plač sâm
plač još neotkrivenog oka
suza oka
onog koji treba da bude lep
suza onog koji treba da bude srećan

MLADI

Ljube se, ah, ljube, ljube se mladi
po ulicama, u bistroima, na ogradama,
ljube se neprestano, kao da i sami
nisu drugo do jedino produžeci
poljupca.
Ljube se, ah, ljube, među automobilima u trku,
u stanicama metroa, po bioskopima,
autobusima, ljube se beznađežno,
surovo, kao da
na kraju poljupca, na svršetku poljupca,
iza poljupca

preostaje jedino izgnanstvo starosti
i smrt.
Ljube se, ah, ljube se ti mladi — tanušni
i zaljubljeni. Toliko tanušni — kao da
ignorišu postojanje hleba na zemlji.
Toliko zaljubljeni — kao da, kao da
ignorišu postojanje i same zemlje.
Ljube se, ah, ljube, kao da su
u tmuni, u najsigurnijoj tmuni,
kao da ih ne vidi niko, kao da
sunce treba da se pojavi
jarko
tek
kada usta iskidana poljupcem i krvava
nisu u stanju više da se ljube
do jedino zubima.

Isrgoh te iz vazduha,
vitko, milozvučno božanstvo,
kako bih navukao prsten svog zagrljaja
na tvoj pojas, živahan kao prst.
Razlivanje blagih mirisa;
zečji trk; belasanje dana;
tiho otapanje ledenih svetova
Promicanje pletenica, bliznakinja
tamne usamljenosti zemlje...
Nikada te učiti neću
nijednoj reči posledne noći jezika,
nikada ti razotkriti neću
nikakvu istinu nepomičnosti.
Ostaješ znači sa mnom, ostaješ
da promičeš neprestano plavim kamenjem
očiju,
pod vrbama boje bakra zbog jeseni
kostiju,
da zaspis, da zaspis
pod fliktavim čadorom mog tela,
sanjajući da si budna.

PIJUĆ U JEDNOM BISTROU

Pijuć u bistrou i gledajući ulicu,
krvoplitanje automobila u brzini,
mlade koji se ljube, one kratke suknje
što otkrivaju kolonadu butina,
ugledao sam Remboa, poganih ustiju,
dok se žestoko svađa s Verlenom,
ali ga namah izgubih iz vida.

Pijuć u bistrou i gledajući ulicu,
prisustvovao sam nehotice
padu jednog anđela sa neba.
Beše to morforizovan anđeo, specijalizovan
za čišćenje katedralskih tornjeva, i —
iako je imao jedno krilo iščašeno —
ipak,
prijateljski dade mi znak
onim drugim.
Pijuć u bistrou i gledajući ulicu,
pomislio sam da ideje proširuju stvarnost

i da je Djokonda viđena u Luvru
gotovo bedna
u poređenju sa idejom o njoj
što nesputano svetom kruži.

Pijuć u bistrou i gledajući ulicu,
zelene kugle egzistencija,
znake zodijske, klizeći
pokraj zidova u sumrak,
sastavih melodiju,
neku vrstu bića nastanjeno zvucima,
koja me usto napusti odmah,
sugerišući mi svoj duboki prezir
prema rečima.

BELEŠKA

NIKITA STANESKU (1933.) je za poslednjih nekoliko godina bio više puta preveden i u nas. Njegova poezija je, uopšte, u znatnoj meri prevedena u nizu evropskih zemalja. Pa ipak, nemoguće je iskazati u kojoj je meri ona ljubljena, anonimno i javno, tamo, u njegovoj rodnoj zemlji. To je naprosto jedan fenomen. Za čitavo vreme mojih brojnih boravaka u Rumuniji, ja doslovno nisam susreo ne samo kakvog nesrećnika koji ne bi voleo i prihvatao Nikitinu poeziju, već ni takvog koji o ovoj poeziji i njenom orfejski ukletom tvorecu ne bi imao sve same respekta i eksklamacije. A slušati Nikitu Stanesku kako govori svoje napisane i nenapisane stihove, to je već pomalo prava srećna okolnost. Jer se sa Nikitom nikada ne zna hoće li on doista čitati tamo gde ga i najavljuju (a najavljuju ga bar deset puta češće nego što on i čita).

To je poezija koja je u srazmernoj meri moderna i tradicionalna, očekivana i neočekivana, emotivna i racionalna, trajava i savršena. A kakva bi ona inače i mogla biti kad je ima u jedanaest objavljenih i ko zna koliko napisanih i zagubljenih ili pak samo jednom kazanih knjiga. Tačno deset godina ima otkako Nikita Stanesku objavljuje svoje knjige (prva zbirka „Smisao ljubavi“ objavljena je 1960.). Deset godina ima otkako se ova poezija piše čitavom jednom dušom, čitavim ljudskim bićem jedinstvenog primerka — Nikite Staneskua. Pisati tako i toliko, živeti tako i toliko, kakav je slučaj sa Nikitom Staneskuom, nemoguće je do u beskraj. Nikita Stanesku lebdni nad ponorom i njemu je tamo, kaže on, lepo. Ali to je let koji svakog trena, najjednom, može postati kraj leta, koban, zao, podmukao. Niko to bolje od samoga pesnika ne zna, pa ipak... Nikita Stanesku svoj udes, svoju kožu, prati sa mirnom znatiželjom svoga pogleda koji kao da nam govori: „Poezija je suza onog koji treba da bude srećan.“ To je on, uostalom, i napisao.

Zbirke: „Smisao ljubavi“ (1960.), „Vizija osećanja“ (1964.), „Pravo na vreme“ (1965.), „11 elegija“ (1966.), „Alfa“ (1967.), „Kosmički predmeti“ u okviru „Alfe“ (1967.), „Vertikalno crveno“ (1967.), „Jaje i sfera“ (1967.), „Pohvala Ptolomeju“ (1968.), „Nereći“ (1969.), „Zemlja zvana Rumunija“ (1969.). U pripremi: „Oholost zime“. Objavio je i prevod poezije Vaska Pope („Pesme“, 1966.). Zbirka „11 elegija“ prevedena mu je na češki (1969.) i na nemački (1969.).

Uskoro će se i na našem jeziku („Bagdala“, Kruševac) pojaviti jedan izbor iz poezije Nikite Staneskua, pod nazivom „Nereći“.

Beleške i prevod s rumunskog:
ADAM PUSLOJIC